

QUÆSTIO MEDICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS MANE DISCUTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORUM.

Die Jovis 23. Novembris.

M. FRANCISCO VEZOU
DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An recte medetur qui hæmorrhoidas venæ sectione antevertit, sifit?

I.

UT vita beata, sic recta medendi sapientia, quæ restitutâ vel servatâ valetudine pene beatam efficit vitam, ab omnibus hominibus quæsita, à plerisque longè relinquitur, ab aliis penitus ignoratur: tantò rarius (eriam in Urbe) avis quantò blandior est unicuique, & fallacior sperandi pro se dulcedo: ut tonsori, muliercular, rustico medicum se profitenti citius quam rationi, faciliusque credatur in gravissimis quibusque, ne- dum hæmorrhoidum morbis. Quid igitur miraris tot Amuletorum, fomentorum, sufficiuntque vanitate deludi non qualemcumque modo, sed hoc tam diuturnum quam doloris vacuum sanguinei profluvii genus per ora venarum quæ sèpius in ano, rarius in externo uteri ambitu, tanquam ex capitulis quibusdam surgunt? Quid rideas hunc im- petum sanguinis sponte, aut quocumque ventris exonerandi conatu exitur credula non-nunquam expectatione invocari, provocari: religiosa quasi veneratione foveri, prorogari? An quia nequidem oratorum honestissimo turpis videbatur ea infima pars corporis, quæ homini & hæmorrhoidi sedes est: ideo neque medico turpe fuerit, aliquem velut muliebri quadam cruentæ purgationis ritu excipere? Quo deinceps totis pallear, muliebriter lan- guescat, pristino oculorum splendore, genarum decoro, lacertorum mensisque robore destitutus & virili sua omni dignitate. Nonne potius cavere debent naturæ imitatores, ne id unquam ulli anno patientur attributum, quod soli utero natura, nec consuetudo, nec morbus familiare reddidit. Sanguis, naturæ thesaurus & delicia, quacumque alia ratione, vel parte erumpit, faucibus, ote, naribus, cute; is sibi vim inferri nunciat & corpori. Quidni idem in ano morbus erit, qui antea morbi patens fuit? Morbus quidem quoties eas male disponit, pungit, lubricat, aperit venularum propagines quæ ad extre- mas recti intestini oras intus excurrunt: aut eas quæ sphincterem musculosque alios foris allunt; morbi autem patens, quamdiu nimia copia cumulatus, & à naturali suavi- tate alienus ebulliebat in majoribus utriusque regionis & speciei vasis. Quis enim arterias ab hac societate mali semper eximet, ex quibus non fecus acè venis, ad partem ægram cruenta ægrotandi causa decurrit? Quamobrem nemo principi artis auxilio an- terferet hanc ignavam succi ram pretiosi jacturam, qui quo diutius per anum fluxerit, eò futurus est venæ sectione longè inurilior, ne dicam, nocentior ad sui ipsius emendatio- nem; ad quam solam omnis, & rariori admodum consentiens omnium morborum, quid- ni & hæmorrhoidum cura recte collineabit.

II.

QUI hæmorrhoidum nomine appellat ficos, mariscas, thymos, vuas, condyloma- ta, tot cæca nec sanguine fluentia ani tubercula; is nec rationi consentit nec sibi. Atamen in gratiam cum ratione statim redibit, si hæc omnia vel præteritæ, vel im- minentis hæmorrhoidis vesligia etiam cum dolore imprestâ fatetur eodem humoris inge-

nio describi, artis præsidio deleri, quo hæmorroides ipsæ nunquam non cruentæ. Hæ ante pubertatem nunquam, verum qualibet aliâ aetate extrinsecus vel intus erumpunt, se mel vel ex intervallis redditæ. Utrobius sanguis à suo temperiei & naturæ genio de- vius evagatur ad venas morbo cognomines, aut cognominibus situ & officio finitimas, quæ veteres medicos omnino latuerunt: aut ad eas dæ latioribus viis ac suo pondere defluit, aut vehementius attrahitur, quoties bilis, vel pituita magis effervescit circa podicem, seu equitandi, seu sedendi diuturnitate nimis concaluerit. Qualicumque demum fiat hæ cruentis irruptio, vides ut omnis medicina parens de melancholia vix cogitat; nec illi faltem præ ceteris humoribus primas hujus morbi partes assignat, qui torus ex melancholia factus vulgariter, quasi solis melancholicis debitus, quos nascendo non semper reperit, longo tamen ægotandi rædio pene fecit. Nimurum non fecut ac febris sive continua, sive intermitte; phlegmone hæmorrhoidis perperam suppressæ soboles interna vel externa; sic hæmorrhoides non ab uno genere sanguinis oritur, sed cuius inter- imperato corpori infidet. Neque ullum melancholicum esse satis judicabitur ex atro fluenti per anum sanguinis colore, qui etiam distillandi tarditate magis, quam ulla melancholia inde suscipitur in fauibus, naribus, utero, magnis quoque vulneribus corporis qua- cumque temperie nati. Immo' vero si quis in diuturnis hæmorrhoidibus attentum tenet animum, sanguinem videbit vix atræ quam flave bilis, venoso quam atterio humori similiorem; magno certe languentis nature & ægris salus. Nunquam resarcietur quamdiu venæ majores vi- tiosæ scatebunt sentinæ: quâ exhaustâ tot deinceps malorum rivuli exsiccabunt in ano. Ut quemadmodum arthritidem, Erysipelas, rheumatisnum, ulcus, totque consuetos morbos ex fôrdido sanguine genitos, ita etiam familiares hæmorrhoidas rectâ quadam causa morbificæ depulsione fôliciter antevertas, scilicet fistulas.

III.

SANGUIS quamdiu homo optime viget, ab omni fere alio humore vacuus per totum corpus duplii venarum generi volvitur, nulli non morbi & sanitatis spe- ciei obnoxius, tum vario calor, frigoris nunquam, tum suo potissimum crassitiei, te- nuitatis, substantiaeque modo. Hunc bilis, pituitæ, melancholia nomine distinguant nec- ne, id parum interest sapientum, qui ad rerum quam nominum cognitionem magis inten- ti, de hujus succi origine multò acris disputant. Est ne unius hepatitis, aut cordis, aut utriusque opus? Ne horum duntaxat, verum etiam lienis, pancreatis, pulmonis aut (ne nodus in scirpo queratur) naturæ, quæ omnia omnibus sufficit, nedum propo- sitam vita materiam aliter atque aliter tractat, versat, subigit, suisque fôrdibus hinc & inde expurgat in tot diversarum coctionum instrumentis, ut suavissimum sibi cæteris- que partibus alimentum, suo quæque temperiei & conformatio[n]is ingenio rite præpa- rent, ad omnem omnium hominis functionum integratatem. Hæc diu velut anceps pe- riclitabitur, aut tandem morbo præcep[er]t ruet, statim atque delicior segniorque gula copiosiori sanguine naturæ vim intercipiet: aut deptavata viscerum conditio vitiōsiori succum reponet tam nocitum vita, quæ nutritionis virtute sustentatur, quam mor- bo profuturum, qui vicio alimenti sensim procreandus, modo distentis vasis, & obtu- tis partibus, prope denunciatur (nisi remediorum princeps ei statim obviam eat) modo pejori corporis dispositione erumpit, ubi humor qui venis concluditur fôrdidâ excre- mentorum fæce inquinatus, vulgari deinde aut exquisito viscerum igne & suo aduritur in majoribus vasorum foci: unde & à regione ad regionem, à parte ad partem desilit à laribus foras prorumpit per anum, aut alios patentiores corporis meatus. Tunc potissimum in hac turbidissima tot morborum ac denique hæmorrhoidum tempestate, nonne venæ seccio aptissimam anchoram præbebit, qua fugiens sanguis cum vita, hæc cum fa- nitate retineatur? Sublatâ enim è venis graviori ceterarum partium sarcinâ, qui suo for- san pondere tardior sanguis recurrebat ad vitalem caloris officinam; si minus inter va- forum angustias & viscerum turbas nimis excandescens, quasi violenta manu ejicieba-

3
tur exprimiebaturque è corpore; is deinde commodius referetur per venarum partium. que semitas vacuationis beneficio liberiōes & expeditiores: ventilatione saltem continebitur intra sue stationis cancellos: tum à concepta aut imminentे impuritatis labe ita vindicabitur clausis venarum osculis, & naturā quemlibet alienum humorem suo loco disponente; ut fluxuris hæmorrhoidibus tanta dinceps sanguinis copia, fluentibus tanta pravitas facile substracta esse videatur.

IV.

DI V I N I sensi verba ore balbutiunt, mentem vix animo assequuntur qui aliquo ejus oraculo, aut Alcippi exemplo deterriti, sibi temperant à sanguine hominum hæmorrhoidibus laborantium. Quasi tanto omnium morborum remedio confestim instarent pleuræ aut pulmonis inflammatio, maligna ulcera, furunculi, lepra, insania, melancholia, hydrops, tabes, varices, carcinoma! Quin potius si tantulum istud sanguinis nec deterioris stillicidium ex anno, tot vita pestibus occurrit vel medetur, dum cæteræ corporis partes adhuc gemunt sub spurcissima humoris mole: quanto salubrior erit tempestiva vena incisio, quæ vix alicui parti magis prodest quam toti corpori? Atque ne quis sibi persuadeat purgationem habere non morbum; vel paucus sanguis nec diu è podice distillat, neque tot morbis parem materiam detrahet; vel diu & largius fluit, atque hydropem intendet & tabem. An deinde illus morbus naturæ periculis committetur, qui arte tractatus naturam ab omni periculo liberat? Et si nulla esset crisiū religio, nonne in cruento quovis profluvio incerta nutat levationis species, nisi ut in Metone & Virgine Larissâ, cum aliarum vacuationum consortio conjugatur? Quis verò ægrum tam otioso animo spectabit, ut si morbi vehementia nondum recesserit, huic aut nullam adhibeat opem, aut eam deneget, quæ altiores mali radices omnino erit excisura? Itaque hæmorrhoides eadem autoritate & medendi ratione fisti & anteverti possunt, qua germani eisdem abcessis, confusa ex eodem humore ulcera, quibus Stratonicus cicatricem recte obducebat, sc̄tā cubiti venâ nec uno duntaxat sed altero etiam die, tertio, quartoque; à quo non nisi post triduum ad purgationem vel ulcus se convertet. Hinc discant Medicastri hodiernum à veteribus Hippocratis discipulis receptum sanguinis non semel & largissime, sed toties & partitis vicibus mittendi usum, quem velut Vatiniano novitatis odio infamant apud magnates, servum aliqui novitatis pecus, quòd palpan- tur majori spe ex populo quæstus, quām ullo artis specimenne. Præterea hæmorrhoidas gattiunt quasi uni deditas melancholia corporis emungendæ: quæ modo aqua, modo facis aut cineris nomine, eo fere magis ignoratur, quo pluris æstimatur tam frigidus, plumbens, ater humor ad omnem ingenii commendationem; quæ profecto, cœu hæmorrhoidum origo, ab uno sanguinis arbitrio & nutu pender. Atque ut temperate tenui præcipuum menti confert ornancementum, sic acri iehore dilutus aut crassitie gravior, è tenerioribus & fere nudis vasorum osculis erupit, eo scilicet depravationis modo quo tortuosos ac veluti nodosos surarum varices distendit; ideo superiorem venarum sectione ad carceres facile reversurus. Neque toties decantata è liene derivatione nobis obstrepat, quæ non, ut quibusdam videtur, in hæmorrhoidas, sed ut è cavis jecoris, in alvum fit. Aliunde igitur fluit humoris proventus qui os vulvæ & ani pariter cruentat; qui ab utero gravidatum ad anum vel crura recurrat; qui, inquam, nephritis æque ac indurato lieni, phrenitidi æque ac melancholia morbo opitulatur: & magno ægrorum incommode ab infernis locis ad thoracem caputve evolat; magno quoque commode ab editissimis corporis partibus ad infernas descendit non quidem per alias quam venarum vias; quæ si ad debitam mensuram vacuantur, hæmorrhoidibus scalpello præscindetur omnis & redundi toties, & diutius fluendi occasio.

V.

VENÆ seccio non tanquam unicum, sed velut præcipuum artis frænum sanguini proponitur, seu per interna, seu per externa ora venatum quæ in anno sunt, exenti. Utur est diversus earum exortus, universale istud præsidium quod tenesimo, dysen-

4

teria mira quadam cruris fistendi celeritate succurrit, non minus hæmorrhoidum quam nimium mensium, aut cuiusvis hæmorrhagia fluxum retardabit. Verum ut una hirundo non facit ver, sic nec una vena seccio serenam valetudinis tempestatem reducit. Hoc remediis genus & morbo & morbi causa æqua vacuationis & virium proportione respondeat necesse est, ad salutem certo reparandam. Unde si hæmorrhoides proprius impendit quibusdam ex intervallis ad fluendum parata; quid verabit eas incisæ cubiti venæ anteverti? Si immoderatus fluunt, ne moderata quidem sanguinis indidem missione fistantur. Tunc aliis medicamentis vel injectis vel impositis venarum oscula constringantur; terrestri eorum facultate corrugentur, id certe per me licebit: tum præsternit cum neque amplius metuendum sit, vacuo & leviori corpore, ne materia ulla in præcordia inclinetur, aut exitus pravo sanguini temere fuerit interclusus, cum periculo gravissimorum morborum, quantumvis omnia omnino suppressa fuissent hæmorrhoidum tædia. Ex his unam servare debet qui intempestive & inertius cæteras cohibere vult, aut nequidem unam reprimere nisi summo vinculorum, incisionis, erosionis ulterioris dolore. At vero quoniam, quibusdam in melius mutatis, aliquantum nostræ disciplina adjectum est: nonne præstat mitioribus uti remediis? Quæ licet validiora omnem tamen à medico auferent crudelitatis infamiam. Inter hac viætus ratio parem venæ seccioni locum pene occupabit; si ita præscribitur, ut calidam viscerum totiusque corporis siccitatem, temperatæ aëris, potus & cibi humiditate emendet; nihil fere fordium inferat singulis partibus; sed debitam alimenti copiam subministret, sine ulla aut redundantia aut contaminati sanguinis suspicione, quæ, omni animi ægritudine procul repulsa, dimovetur; ac denique exercitatione, rusticatione, aliarumve terum non naturalium moderatione, blando quoque medicamento expurgabitur, ne quid mali denuo re crudeliter. Quidquid autem jam diu sicut & vehementius urget, id non alio magis demulcentur quam lactis alimento, quod remotissima quæque corporis particula velut naturæ familiarissimum avidius suget; neque ulla tam gratiosum succum in venis putredini deinceps permettit, aut velut inutile pondus deorsum dimittet vix adeo bonis avibus, quin longè melius futurum sit, si sanguis aliqua etiam corporis & animi quiete compositus, suis loculis arctè capiatur quam minima impuritate fordidatus, quæ molibus purgationum scopis extra venas paululum everretur; at multo magis intra venas latens sanguinis missione demetur; ut hac omisæ ne Eudemus quidem hæmorrhoidibus prudenter assuefas, aut aliquis timidior parcat.

Ergo rectè medetur qui hæmorrhoidas vene seccione antevertit, fistit.

DOMINI DOCTORES DISPUTATUR.

M. Claudius Guerin.

M. Paulus Mattot.

M. Carolus le Long.

M. Petrus Lombard.

M. Ludovicus Morin.

M. Philippus Mathon.

M. Jacobus de Bourges, rei Herbaria Professor.

M. Michael de la Vigne, Pharmacia Professor.

M. Petrus Perreau.

Proponebat Luteræ RENATUS LE CONTE, Andinus,
A. R. S. H. M D C LXXIII.

P A R I S I I S,

Ex Typographiâ FRANCISCI MUGUET, Regis ac Illustriss.
Archiepiscopi Typographi.